

Univerzita Karlova v Praze

Právnická fakulta – katedra trestního práva

**Posudek vedoucího
na diplomovou práci Jana Engelmana**

"Dovolání"

1. Aktuálnost (novost) tématu

Diplomovou práci studenta 5. ročníku Právnické fakulty UK v Praze Jana Engelmana, která je věnována problematice dovolání, považuji vzhledem k návaznosti na trestní řád i judikaturu Nejvyššího soudu a Ústavního soudu, která se vytvářela v posledních letech, ale i přípravu nového trestního řádu, za velmi aktuální.

2. Rozsah práce a datum odevzdání práce

Práce byla zpracována v odpovídajícím rozsahu pro diplomovou práci, neboť její vlastní text čítá 63 stran. Dalších 9 stran představuje seznam zkratk, použité prameny a literatura, jakož i abstrakt v českém a anglickém jazyce a klíčová slova.

Práce byla odevzdána dne 5. 7. 2021.

Oponentem byl ustanoven JUDr. Lukáš Bohuslav, Ph.D.

3. Náročnost tématu na teoretické znalosti, vstupní údaje a jejich zpracování a použité metody

Náročnost tématu navazuje na jeho aktuálnost a vyplývá zejména ze skutečnosti, že se jedná o mimořádný opravný prostředek, který byl zaveden do trestního řízení poměrně nedávno, tzv. velkou novelou trestního řádu č. 265/2001 Sb. (s účinností od 1. 1. 2002). S ohledem na to, bylo třeba v průběhu uplynulých dvou desetiletí aplikovat při rozhodování o dovoláních základní zásady trestního řízení i specifické zásady platící pro opravné řízení, které tvoří fundamentální základ pro zhodnocení dovolání jak po stránce teoretické, tak i praktické. Hlavní metodou zpracování práce je analýza právní úpravy (metoda deskriptivně-analytická) ve světle trestněprávní literatury a judikatury zejména Nejvyššího soudu a Ústavního soudu v návaznosti na právní úpravu dovolání v trestním řádu.

Při tomto přístupu diplomant prokázal dobré teoretické znalosti, které se projevíly při zpracování např. kapitoly o přípustnosti dovolání a zejména při výkladu dovolacích důvodů, který tvoří základ diplomové práce.

4. Formální a systematické členění práce

Po stručném úvodu se diplomant zabýval základní charakteristikou dovolání, přípustností dovolání, jednotlivými dovolacími důvody a dovolacím řízením. Zvolená systematika je obvyklá těmto druhům diplomových prací, které se zabývají jednotlivými mimořádnými opravnými prostředky, byť mohla být doplněna komparativní kapitolou, která by jistě vytvořila podklad pro návrhy de lege ferenda. Tyto diplomant v práci v zásadě neuvádí, neboť dospěl k závěru, že považuje „právní úpravu dovolání za komplexní a bez výrazně problematických částí. Obsáhlá judikatura Nejvyššího soudu jednotlivá ustanovení podrobně rozvádí a slouží tak jako výkladové vodítko.“ Z tohoto důvodu se domnívá, že „současná právní úprava dovolání nezakládá...závažnější interpretační problémy“. I když je možno obecně s tímto závěrem souhlasit, přesto však by bylo vhodné na základě provedeného zhodnocení a dosud vytvořené judikatury určité náměty přinést. Proto právě v chybějících návrzích de lege ferenda spatřuji určitý nedostatek zpracované diplomové práce, byť jsem si samozřejmě vědom toho, že situace pro diplomanta byla komplikována i tím, že v současné době je již zpracováno paragrafové znění nového trestního řádu v části týkající se dovolání, které obsahuje řadu nových ustanovení, přičemž diplomant se o některých v práci zmiňuje.

5. Vyjádření k práci a hodnocení způsobu zpracování tématu

V souladu se zadáním tvoří východisko práce kapitoly věnované vymezení základní charakteristiky dovolání a jeho přípustnosti. Těžištěm práce je v souladu se záměrem autora kapitola věnovaná poměrně podrobnému rozboru dovolacích důvodů. V této kapitole autor vychází z dostupné literatury a zejména z rozsáhlé judikatury Nejvyššího soudu a Ústavního soudu. Důvodně dospívá k závěru, že poměrně úzký katalog dovolacích důvodů spočívající v nejzávažnějších procesních i hmotně právních vadách částečně zamezuje tomu, aby se dovolání stalo dalším „rádným opravným prostředkem“ (viz str. 14). Správně podle mého názoru řeší i rozpor, jestliže dovolatel obsahově namítá jeden z dovolacích důvodů, ale odkáže na jiný dovolací důvod, pod který jeho námitky nelze podřadit. Autor při řešení tohoto problému zaujímá materiální přístup, v rámci něhož je třeba vycházet ze skutečně uplatněného dovolacího důvodu, byť nesprávně označeného odkazem na příslušné ustanovení, přičemž tento přístup odůvodňuje poukazem na možné důsledky porušení práva na spravedlivý proces (str. 16 a 17). V pojednání o jednotlivých dovolacích důvodech s potřebným teoretickým a zejména praktickým přístupem rozebírá v podstatě všechny zásadní problémy k nim se vztahující. Zvláštní pozornost věnoval dovolacímu důvodu podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu a zejména možnosti přezkoumat pochybení ve skutkových zjištěních na základě tohoto důvodu, které věnoval dokonce samostatný bod 4.8 nazvaný „Extrémní nesoulad“, v němž náležitě hodnotí i judikaturu Ústavního soudu a dospívá k závěru, že Nejvyšší soud postupně akceptoval postoj Ústavního soudu a v případech extrémního nesouladu se skutková zjištění stala předmětem přezkumu, ačkoli tuto povinnost trestní řád Nejvyššímu soudu výslovně neukládá (viz str. 37). V tomto bodu se zabýval i poměrně aktuální otázkou, zda lze dovolání z důvodu extrémního nesouladu podat i v neprospěch obviněného. Autor se však s konceptem „extrémního nesouladu“ neztotožňuje a uvádí k tomu podrobně své důvody, přičemž se zabývá i stanoviskem pléna Ústavního soudu ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-st. 38/14 (str. 37 a násl.). V této části uplatňuje i vlastní názory na řešení této problematiky, což je třeba ocenit.

Kapitola věnovaná dovolacímu řízení, ve které se zabývá jen podáním dovolání a rozhodnutím o dovolání, je do značné míry fragmentární a popisná (str. 55 až 61).

Z hlediska celkového hodnocení práce, je třeba zdůraznit, že ve všech jejích částech autor pracoval samostatně a s dostatečnou hloubkou poznání, přesto však je práce do značné míry popisná, vychází především z dostupné judikatury a literatury a chybí zde ve větším

rozsahu, jen s výjimkou důvodu dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, vlastní názory diplomanta (to platí zvláště o kapitole 5 o dovolacím řízení).

Práce má logickou stavbu, když diplomant postupuje při svém výkladu od obecného k zvláštnímu, což přispívá přehlednosti a čtenářské vstřícnosti práce.

Z hlediska tzv. plagiátorství práce nevykazuje i na základě „programového“ hodnocení vyšší míru shody s pracemi tohoto druhu. Dobrá je logická stavba práce a práce s literaturou a judikaturou, jejíž přehled je v připojeném seznamu použité literatury a pramenů. Práce je psána srozumitelně a na potřebné jazykové úrovni. Celkově dobrá je úprava práce a její přehledné členění. V práci jsou však neopravené překlepy a zřejmé nesprávnosti (např. na str. 18 „soudcícha“, na str. 20, druhý odstavec „nejdná“, na str. 24 i. f. „veřejnéhozasedání“ atd.).

Velmi dobrá je také práce se zdroji, a to zejména s judikaturou, jejíž přehled je v připojeném seznamu použité literatury a pramenů. Méně pozornosti autor věnuje literatuře, která mohla být v určitých partiích práce využita více. Autor v žádném směru nevyužil zahraniční zdroje, neboť do své práce nezařadil žádnou komparativní kapitolu, což lze považovat za její nedostatek (viz shora). S ohledem na to nebylo možno posoudit, zda je schopen pracovat se zahraniční cizojazyčnou literaturou. I přes tyto dílčí nedostatky posuzované práce, předložená diplomová práce vykazuje potřebnou úroveň, a to i ve srovnání s obvyklými diplomovými pracemi na obdobné téma.

Celkově lze hodnotit diplomovou práci Jana Engelmana jako dobrou.

Z uvedeného zhodnocení pak vyplývají otázky pro obhajobu diplomové práce:

1. Jak se „omezený přezkum spravedlivého procesu v rozsahu dovolacích důvodů“, který podle názoru autora „nikterak nekrátí práva obviněného“ (str. 40 a násl. diplomové práce) srovnává s povinností obecných soudů (čl. 4 a 90 Ústavy a čl. 36 odst. 2 věta druhá LZPS) dodržet kautely spravedlivého procesu podle čl. 6 Úmluvy a práva na soudní ochranu podle čl. 36 odst. 1, 2 LZPS?

2. Jaký je správný výklad „postupu“ Ústavního soudu ve vztahu k rozhodnutí Nejvyššího soudu o nepřípustnosti dovolání v nálezu ze dne 9. 8. 2016, sp. zn. I. ÚS 3456/15, kde porušení čl. 36 odst. 1 LZPS Ústavní soud shledal jen u rozsudku krajského soudu, jeho porušení nevytkl Nejvyššímu soudu, ale jeho rozhodnutí zrušil jen jako navazující – viz poslední odstavec závěru nálezu (str. 41 až 42 diplomové práce), přičemž v práci se argumentuje srovnáním rozhodování o „nepřípustnosti dovolání“ a „omezeného přezkumu na základě dovolacích důvodů“)?

Práce v zásadě naplnila vytčený cíl diplomové práce, neboť podala odborný rozbor dovolání, a to zejména pokud jde o zákonné důvody tohoto mimořádného opravného prostředku. Podaný výklad svědčí o tom, že se autor dostatečně seznámil s touto problematikou, která je poměrně složitá. Práce je psána srozumitelně a na potřebné jazykové úrovni. Celkově dobrá je úprava práce a její přehledné členění. Práce s ohledem na své zaměření a svou povahu neobsahuje grafy či tabulky

Předložená diplomová práce Jana Engelmana vyhovuje požadavkům kladeným na diplomovou práci, a proto ji doporučuji k obhajobě. Navrhovaná známka – 2.

V Praze dne 10. září 2021

Vedoucí diplomové práce:
Prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph. D.